

Restitució dels documents privats retornats pel Centre Documental de la Memòria Històrica de Salamanca

20 de febrer de 2012

1. Fons identificats i digitalitzats per l'ANC	3
2. Treballs del Departament de Cultura per identificar els fons	6
3. Procés de restitució dels documents	8
4. Mostra d'acta	9
5. Cronologia dels documents retornats	10
6. Documents pendents de retorn	11

1. Fons identificats i digitalitzats per l'Arxiu Nacional de Catalunya

El Departament de Cultura, a través de l'Arxiu Nacional de Catalunya, ha dut a terme al llarg dels darrers 6 anys la identificació i digitalització dels documents, fons documentals i altres efectes confiscats durant la Guerra Civil que han retornat des del Centro Nacional de la Memoria Histórica de Salamanca.

Foto: Ruth Pérez

Entre aquests fons, ha identificat un total de 85 fons de particulars, dels quals 25 són fons d'associacions i entitats, 21 són fons de persones físiques i 39 són fons de partits i sindicats. Són els següents:

Fons d'associacions i entitats	
1	Associació d'Amics de la Unió Soviètica (AUS) de Catalunya
2	Associació d'Intel·lectuals per la Defensa de la Cultura (AIDC)
3	Associació Obrera de Concerts (AOC)
4	Ateneo Pi y Margall de Barcelona
5	Ateneu Polytechnicum de Barcelona
6	Casal de Cultura de Barcelona
7	Casino Ferroviari de Lleida
8	Centro Asturiano de Cataluña
9	Col·legi d'Advocats de Lleida
10	Cooperativa Popular Lleidatana

11	Escuela de Enseñanza Naturista "Pentalfa" · Nicolás Capo
12	Federació Catalana de Societats de Teatre Amateur
13	Federació de Joves Cristians de Catalunya
14	Federació Nacional d'Estudiants de Catalunya (FNEC)
15	Foment del Treball Nacional de Catalunya
16	Junta Directiva de l'Exposició Internacional de Barcelona
17	Montepio del Gremi de Professors Particulars de Catalunya
18	SIA - Solidaritat Internacional Antifeixista de Catalunya
19	Sociedad Vegetariana Naturista de Cataluña
20	Societat de Defensa de la barriada de Sant Gervasi de Barcelona
21	Societat Instructiva Ferroviària de Lleida
22	Societat Naturista de Barcelona
23	SRI - Socors Roig Internacional de Catalunya
24	Unió Atlètica "Numi" de Barcelona
25	Unió de Joventuts Cooperativistes de Catalunya

Fons de persones físiques	
1	"Mi Revista", revista d'actualitats - Barcelona
2	Albert i Despujol, José Maria de. Baró de Terrades
3	Alonso Gabarró, Lorenzo
4	Aymat Mareca, Antoni
5	Cabós Badia, Llorenç
6	Cambó Batlle, Francesc
7	Carbó Carbó, Eusebi
8	Carsi Lacasa, Albert
9	Casanovas i Maristany, Joan
10	Gertsch, Louis
11	Jové Surroca, Josep
12	Lluhi i Vallescà, Joan
13	Martínez Rizo, Antonio
14	Miquel, Maria Dolors
15	Nicolau d'Olwer, Lluís
16	Pàmies Bertran, Josep
17	Romeva i Ferrer, Pau
18	Rovira i Virgili, Antoni
19	Serra Pàmies, Miquel
20	Viaña Terceño, Carlos
21	Xirau Palau, Antoni

Fons de partits i sindicats	
1	ACR - Acció Catalana Republicana
2	Agrupació Socialista
3	Aliança Nacional de la Dona Jove
4	Asociación de vendedores de periódicos La Protectora de Barcelona
5	Ateneu Obrer Republicà Autonomista del districte VII de Barcelona
6	Ateneu Obrer Republicà Autonomista d'Hostafranchs (Barcelona)
7	CADCI - Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria
8	Cambra del viatjant, corredor i representant de Catalunya
9	Casal Obrer Republicà de Castellnou de Seana
10	Centre Republicà Democràtic Federal " El Pacte" · Barcelona
11	Centre Republicà d'Igualada
12	Centre Republicà Nacionalista del Vendrell
13	Centre Unió Republicana de Valls
14	Centro Republicano de Reus
15	Círculo Republicano de Igualada
16	Círculo Republicano Histórico de Reus
17	Círculo Republicano Radical de Lérida
18	Círculo Republicano Radical de Tarragona
19	CNT - FAI - JJLL de Catalunya
20	Comité Republicano Federal de Valls
21	ERC - Estat Català - JEREC
22	Lliga Regionalista de Tarragona
23	Partit Nacionalista Republicà d'Esquerra
24	Partit Sindicalista
25	POUM - Partit Obrer d'Unificació Marxista
26	PSUC - JSUC - Partit Socialista Unificat de Catalunya - Joventuts Socialistes Unificades de Catalunya
27	Sindicat Agrícola Cooperatiu de Lleida
28	Sindicat Agrícola de Tiana
29	Sociedad de Camareros, Cocineros y similares de Valls
30	Sociedad de Estucadores de Barcelona
31	Sociedad de Obreros Curtidores la Unión Proletaria de Igualada
32	Sociedad Obrera de oficios varios de Igualada
33	Societat Agrícola Experimental d'Horta
34	UGT - Unió General de Treballadors de Catalunya
35	Unió de Rabassaires
36	Unió Federal Nacionalista Republicana de Valls
37	Unió General de Sindicats Obrers de Catalunya (UGSOC)
38	Unió Republicana de Reus
39	Unió Socialista de Catalunya (USC)

2. Treballs del Departament de Cultura per identificar els fons

El retorn dels fons documentals privats als seus propietaris és possible atès que des de 2005 el Departament de Cultura, mitjançant l'Arxiu Nacional de Catalunya, ha realitzat la identificació, descripció i digitalització dels documents confiscats a Catalunya. Fins ara, i a l'espera que el Centre Documental de la Memòria Històrica de Salamanca restitueixi la totalitat de la documentació catalana de què disposa, el Centre ha transferit a l'Arxiu Nacional de Catalunya 114,5 metres de documents textuais i de llibres que van ser intervinguts durant la Guerra Civil a Barcelona i Lleida. En total són 11.198 unitats documentals, que sumen 401.270 pàgines escrites. La digitalització d'aquests documents suma un total de 794.853 imatges.

Foto: Ruth Pérez

Des del 2006 el Departament de Cultura, a través de l'Arxiu Nacional de Catalunya, ha dut a terme la identificació dels documents confiscats a persones particulars de Catalunya, i en aplicació dels acords de la Comissió Mixta, s'ha completat la descripció i s'han digitalitzat els documents.

A més, dels 507 lligalls de l'arxiu de la Generalitat, fins ara, el Centro Documental de la Memoria Històrica ha transferit a l'Arxiu Nacional de Catalunya 113 metres de

documents textuais i de llibres que van ser requisats durant la Guerra Civil arreu de Catalunya i enviats a Salamanca des de Barcelona i Lleida: es tracta d'11.198 unitats documentals, equivalents a 401.270 pàgines escrites i la seva digitalització abasta 794.853 imatges.

Els treballs de selecció i descripció de les unitats documentals han permès d'identificar, fins al dia d'avui, 85 fons documentals de particulars, partits polítics, sindicats i associacions diverses. Una bona part del contingut dels fons documentals són estatuts, carnets dels militants, fitxers, actes de reunions, butlletins i altres documents, tant dels òrgans centrals com de nombroses agrupacions i comitès estesos per tota la geografia del país.

3. Procés de restitució dels documents

Les Corts Espanyoles van aprovar el 17 de novembre de 2005 la llei de devolució dels documents apropiats pels organismes repressius durant la Guerra Civil als hereus de les persones i entitats que van patir la seva confiscació. Com a conseqüència d'aquesta llei, el 31 de gener de 2006 el Ministeri de Cultura va lliurar al Govern de la Generalitat l'arxiu de la Generalitat de Catalunya del període republicà. La devolució dels fons dels particulars que també van ser víctimes de l'actuació confiscadora va restar pendent aleshores de la realització dels necessaris treballs tècnics.

En paral·lel als treballs arxivístics, el Departament de Cultura va aprovar el 9 de setembre de 2008 el decret regulador del procediment administratiu per a la restitució a les persones físiques o jurídiques de caràcter privat dels documents confiscats amb motiu de la guerra civil, que és el que ara es començarà a aplicar.

En aplicació del Decret de restitució i dels acords de la Comissió Mixta, l'Arxiu Nacional de Catalunya va fer públic l'acte d'identificació dels fons i documents a través d'un Edicte en el Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, en altres mitjans de comunicació nacionals i de l'exterior. L'acte d'identificació es va publicar mitjançant l'Edicte de 22 de desembre de 2011 (DOGC Núm. 6040 de 9 de gener de 2012). A partir de la publicació de l'Edicte, totes les persones i entitats afectades disposen del termini d'un any, fins el 10 de gener de 2013, per presentar la petició de reconeixement de la titularitat, llevat d'alguns interessats que ja ho han fet en els darrers mesos.

Per fer efectiva la reclamació és podrà descarregar un formulari del web de [l'Arxiu Nacional de Catalunya](#), a la qual es pot accedir a través del l'espai web de [Departament de Cultura](#). El Departament de Cultura disposarà de sis mesos per resoldre i superat aquest termini sense cap resposta es considerarà estimada la petició.

Els propietaris tindran l'opció de conservar els documents a l'Arxiu Nacional de Catalunya, per tal d'assegurar les millors condicions arxivístiques i la consulta lliure per tractar-se de documentació d'alt valor històric. En qualsevol cas, el centre conservarà una reproducció en suport digital de tots els documents.

Els titulars reconeguts que recuperin físicament la seva documentació s'han de comprometre explícitament a complir la legislació vigent en matèria de conservació i accés del patrimoni documental.

4. Mostra d'acta

ACTA DE LLIURAMENT I RECEPCIÓ DEL FONS DOCUMENTAL

A Sant Cugat del Vallès, seu de l'Arxiu Nacional de Catalunya, el dia vint de febrer de dos mil dotze.

En presència de l'Honorable Conseller de Cultura, senyor Ferran Mascarell i Canalda, es reuneixen el senyor Josep Maria Sans i Travé, director de l'Arxiu Nacional de Catalunya i el senyor ..., com a president i en representació de la ..., i amb DNI número ...

En atenció al que estableix l'article 14.1 i 14.2 del Decret 183/2008, de 9 de setembre, del procediment per a la restitució a les persones físiques o jurídiques de caràcter privat dels documents confiscats amb motiu de la Guerra Civil.

Atesa la resolució del Conseller de Cultura de data 6 de febrer de 2012 per la que es restitueix a ... el fons documental ... (referència número ...) de l'acta d'identificació publicada al Diari Oficial de la Generalitat mitjançant edicte de 22 de desembre de 2011.

Amb aquest acte es procedeix a lliurar la documentació del dit fons al senyor ...

Josep Maria Sans i Travé

.XXXXXXXX

5. Cronologia dels documents retornats

El 17 de novembre de 2005 les Corts espanyoles van aprovar la Llei de restitució a la Generalitat de Catalunya dels documents confiscats amb motiu de la Guerra Civil. Entre el 2006 i el 2011 s'han restituït 1.716 lligalls i 579 llibres, que suposen 417.579 expedients o documents i 827.900 imatges digitalitzades.

Aquest volum de documentació ha estat restituït, procedent del Centro Nacional de la Memoria Histórica de Salamanca, en diferents enviaments:

Data	Títol
18. 11. 2005	Llei 21/2005, de 17 de novembre, de restitució a la Generalitat de Catalunya dels documents confiscats amb motiu de la Guerra Civil.
31.01.2006	- Arribada dels documents de la generalitat a l'ANC 507 lligalls
Agost 2008	- Incidència - Retorn dels documents de la Generalitat de Catalunya que havien quedat pendents d'ingressar el 31 de gener de 2006
22.12.2008	- Retorn de 121 llibres confiscats a particulars 121 llibres de PS Biblioteca
20.05.2010	- Retorn de 270 capses de documentació + 458 llibres - De persones i entitats privades 232 capses de ps Barcelona 38 capses de PS Lleida 458 llibres de PS Biblioteca
26.11.2010	- Retorn de 290 capses de documentació de persones i entitats privades. 264 capses de PS Barcelona 26 capses de PS Lleida
Juliol 2011	- Retorn de 365 capses de - Documentació de persones i entitats privades 363 capses de PS Barcelona 2 capses de PS Lleida

6. Documents pendents de retorn

D'acord amb la Llei 21/2005 de restitució, s'estima que la reproducció de la documentació pendent de retorn és d'unes 286.000 imatges. La documentació i els objectes pendents de retorn del Centre Documental de la Memòria Històrica de Salamanca són documents digitalitzats a Salamanca que no s'han retornat per no haver-se reunit la Comissió Mixta prevista pel 16 de desembre de 2011:

- a. Una part de la documentació privada confiscada a Catalunya que es troba arxivada a les agrupacions anomenades Político Social (PS) Madrid, Particular, Militar, Centro Israelita i DNSD-Recuperación Secretaria. En total, unes 86.000 imatges. Entre altres, hi ha documentació de CADCI, Generalitat de Catalunya, Centro Israelita Agudat Ahim (Unió Fraternal) de Barcelona.
- b. Objectes i aproximadament 6.000 llibres i publicacions periòdiques dels quals el Centre Documental ja disposa d'una còpia o reproducció. És el cas de banderes (unes 10), insígnies (6), filatèlia (10) i exemplars de biblioteca i hemeroteca (uns tres mil llibres i publicacions periòdiques)

D'altra banda, resten per acordar en Comissió Mixta alguns documents, entre els quals hi ha documentació textual que es troba a les agrupacions documentals Político-Social (PS) Aragó, Castelló, Vinaròs i Secció Especial (SE Maçoneria A i B). Així com, una part de la documentació arxivada a PS Madrid, Militar, Particular i DNSD-Recuperación-Secretaria. També documents solts, la majoria no textuais, que es troben tant a la secció Político Social (calendaris, cartells, un àlbum de fotos, làmines, mapes i plànols, pamflets-fulls volants, i targetes postals) com a la de Maçoneria (cartells, fotografies i clixés, i làmines), i objectes de la secció Especial o maçònica (bandes i collarins, espases; joies, medalles i insígnies; maletes, mandils; pendons; segells; entre d'altres).